

ĐẢNG CHÍNH TRỊ, NĂNG LỰC QUỐC GIA VÀ SỰ THĂNG TRẦM CỦA KINH TẾ: BÀI HỌC TỪ CÁC NỀN KINH TẾ ĐÔNG Á VÀ ĐÔNG NAM Á*

GS. DƯƠNG CÔNG NGHIÊN**, TẮT THẮNG***

Gười học thuật từ lâu đã thảo luận về nguyên nhân sâu xa trong sự thăng trầm của nền kinh tế quốc gia và tin rằng, loại hình hệ thống kinh tế và chính trị có ý nghĩa to lớn đối với sự tăng trưởng kinh tế của một quốc gia. Các vấn đề chủ yếu được thảo luận như: Tăng trưởng kinh tế còn phụ thuộc vào năng lực quản lý của chính phủ; các đảng chính trị gắn bó sâu sắc với hệ thống kinh tế - xã hội của mỗi quốc gia, từ đó, định hình bối cảnh chính trị - kinh tế của đất nước; mối quan hệ giữa các đảng chính trị và hoạch định chính sách trong nước...

Lý luận về sự lãnh đạo của đảng, năng lực quốc gia và sự thăng trầm của nền kinh tế

Sự phát triển về năng lực lãnh đạo của đảng ở các quốc gia khác nhau và sự thăng trầm của nền kinh tế

Sau khi Chiến tranh thế giới lần thứ hai kết thúc, việc xây dựng đảng ở nhiều nước trên thế giới đã có những tiến bộ vượt bậc song còn có sự khác biệt về khả năng lãnh đạo của các đảng ở các khu vực khác nhau. Ở các nền kinh tế phát triển mà đại diện là Tây Âu, các đảng chính trị trong nước đã trải qua quá trình phát triển lâu dài với các hệ thống nguyên tắc tương đối chặt chẽ. Do đó, năng lực lãnh đạo của đảng khu vực này ở mức cao trên toàn cầu. Tuy nhiên, ở một số nước có thu nhập thấp và trung bình, do bắt đầu xây dựng đảng khá muộn nên điều kiện để gây dựng đội ngũ lãnh đạo đảng ở các nước này còn chưa đồng đều.

Lý luận về năng lực lãnh đạo của đảng - năng lực quốc gia - sự thăng trầm của kinh tế

Năng lực lãnh đạo của đảng đề cập đến khả năng gắn kết và cầm quyền, thường thể hiện ở việc đảng đó có cơ cấu thể chế thống nhất và hoàn thiện, năng lực tổ chức chặt chẽ và có được sự ủng hộ ổn định từ người dân hay không. Giữa năng lực lãnh đạo của đảng và hệ thống chính trị không có mối liên hệ trực

* Tạp chí Kinh tế và Chính trị thế giới, số 7-2023, tr.104-126

** Viện Nghiên cứu kinh tế mở Trung Quốc, Đại học Liêu Ninh

*** Đại học Sư phạm Hoa Đông

tiếp, có sự khác biệt rõ ràng về năng lực lãnh đạo của các đảng ở các quốc gia có hệ thống chính trị tương tự nhau. Do đó, năng lực lãnh đạo của đảng là một thước đo trung tính.

Năng lực lãnh đạo của đảng có thể đóng vai trò then chốt trong hai khía cạnh là khả năng kiểm soát xã hội và phân bổ nguồn lực, từ đó thúc đẩy toàn diện việc xây dựng năng lực quốc gia. Ngoài ra, việc nâng cao năng lực quốc gia có tác động thúc đẩy đáng kể đến tăng trưởng kinh tế. Năng lực quốc gia luôn được coi là chỉ số cốt lõi ảnh hưởng đến sự phát triển kinh tế.

Kiểm nghiệm thực tiễn về ảnh hưởng của năng lực lãnh đạo của đảng đến sự thăng trầm của nền kinh tế

Tác động của năng lực lãnh đạo của đảng đối với hiệu quả kinh tế

Các kết quả thực tiễn cho thấy, năng lực lãnh đạo của đảng ở các nền kinh tế khác nhau ở Đông Á và Đông Nam Á có mối quan hệ tích cực đến tăng trưởng kinh tế ngắn hạn, nghĩa là khi năng lực lãnh đạo của đảng được nâng cao thì tốc độ tăng trưởng kinh tế ngắn hạn của các nền kinh tế khác nhau ở Đông Á và Đông Nam Á sẽ tăng. Ngoài ra, tác động về sự lãnh đạo của đảng đối với tăng trưởng kinh tế ở Đông Á và Đông Nam Á còn có hiệu quả lâu dài và đóng vai trò quan trọng. Cùng với việc tăng cường sự lãnh đạo của đảng, tốc độ tăng trưởng kinh tế dài hạn của các nền kinh tế khác nhau đã tăng lên đáng kể.

Đồng thời, khi xem xét mối quan hệ nội tại giữa sự lãnh đạo của đảng và khủng hoảng kinh tế, kết quả cho thấy, sự cải thiện về vai trò

lãnh đạo của đảng ở các nền kinh tế Đông Á và Đông Nam Á giúp giảm khả năng xảy ra khủng hoảng kinh tế, tăng cường sự ổn định và khả năng phục hồi kinh tế vĩ mô. Do các cuộc khủng hoảng kinh tế đã để lại hậu quả nặng nề cho các nền kinh tế quốc gia, tần suất khủng hoảng kinh tế trở thành một khía cạnh quan trọng trong việc bảo đảm hiệu quả kinh tế vĩ mô của nhiều quốc gia.

Những hạn chế về sự lãnh đạo của đảng ảnh hưởng đến hiệu quả kinh tế

Khi có sự khác biệt về cơ cấu hệ thống đảng và mối quan hệ giữa các đảng thì tác động về sự lãnh đạo của đảng đối với nền kinh tế có thể mang những đặc điểm khác nhau. Các kết quả thực tiễn cho thấy, sự lãnh đạo của đảng có mối tương quan thuận chiều với tăng trưởng kinh tế trong ngắn hạn và dài hạn. Khi số lượng các đảng phái chính trị trong hệ thống hành chính quốc gia tăng lên thì vai trò lãnh đạo của đảng trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế ngắn hạn và dài hạn trở nên kém rõ ràng hơn. Nguyên nhân là do giữa các đảng chính trị có sự khác biệt về tư tưởng chính trị và ưu tiên chính sách. Càng có nhiều đảng chính trị tham gia vào hệ thống quyền lực quốc gia thì tác động tiêu cực đến hiệu quả xây dựng và thực thi chính sách của chính phủ càng lớn, từ đó hạn chế vai trò và tác động tích cực của sự lãnh đạo của đảng đến nền kinh tế đất nước.

Khi sự lãnh đạo của đảng tăng thì tốc độ tăng trưởng kinh tế của mỗi nước cũng tăng lên đáng kể. Khi mức độ phân cực chính trị tăng, vai trò lãnh đạo của đảng trong việc thúc đẩy tăng trưởng kinh tế tiếp tục suy giảm và

“trò chơi” chính trị giữa các nhóm khác nhau sẽ hạn chế đáng kể sự lãnh đạo của đảng đối với nền kinh tế của một quốc gia.

Kiểm nghiệm cơ chế tác động của sự lãnh đạo của đảng đến hiệu quả kinh tế

Năng lực lãnh đạo của đảng và kiểm soát xã hội, cụ thể: 1) Ở Đông Á và Đông Nam Á, việc tăng cường sự lãnh đạo của đảng chính trị có thể tăng cường sự ủng hộ của người dân trong nước, giúp xây dựng sự đồng thuận xã hội và tăng cường đoàn kết; 2) Việc nâng cao khả năng lãnh đạo của đảng có thể giúp duy trì trật tự chính trị và tăng cường ổn định chính trị trong nước. Vì vậy, khi vai trò lãnh đạo của đảng tăng lên thì sự kiểm soát của chính phủ đối với đất nước càng trở nên mạnh mẽ hơn.

Khả năng hấp thụ các nguồn lực kinh tế của đất nước cũng là biểu hiện quan trọng để kiểm soát xã hội và là bộ phận cấu thành quan trọng của năng lực quốc gia. Trong quá trình nghiên cứu thực nghiệm, thường đo lường năng lực khai thác từ góc độ thuế và nguồn thu tài chính. Cụ thể, ở Đông Á và Đông Nam Á, các nền kinh tế châu Á, với việc tăng cường sự lãnh đạo của đảng, khả năng tài chính của nhiều quốc gia đã được cải thiện đáng kể.

Sự lãnh đạo của đảng và khả năng phân bổ, sử dụng nguồn lực, cụ thể: 1) Trình độ quản trị của chính phủ và hiệu quả quản trị là điều kiện tiên quyết để phân bổ nguồn lực hiệu

quả hơn. Nghĩa là, với sự cải thiện về sự lãnh đạo của đảng, hiệu quả của hệ thống chính trị cũng được cải thiện đáng kể; 2) Tích lũy vốn đầy đủ là cơ sở để thúc đẩy công nghiệp hóa đất nước. Các đảng chính trị ở các nền kinh tế khác nhau ở Đông Á và Đông Nam Á đã tăng đáng kể mức đầu tư trong nước, cùng với đó, nâng cao khả năng lãnh đạo, điều này đã mang lại hiệu quả hỗ trợ chính phủ thực hiện các chính sách công nghiệp và tái phân bổ nguồn lực trong nước; 3) Khả năng phân bổ và sử dụng nguồn lực tốt thể hiện ở việc đạt được sự phân bổ công bằng hơn các nguồn lực trong nước thông qua thanh toán chuyển giao. Chỉ số phân bổ nguồn lực trong nước phản ánh mức độ bình đẳng về nguồn lực xã hội dành cho các nhóm kinh tế - xã hội và khu vực khác nhau. Với việc tăng cường sự lãnh đạo của đảng, nguồn lực xã hội ở các nền kinh tế ở Đông Á và Đông Nam Á được phân phối công bằng hơn, có lợi cho mọi người trong xã hội cùng chia sẻ thành quả của sự phát triển; 4) Chỉ số hiệu quả quốc gia tổng thể đo lường hiệu quả hoạt động tổng thể của chính phủ một quốc gia. Với sự cải thiện về vai trò lãnh đạo của các đảng chính trị ở các nền kinh tế khác nhau ở Đông Á và Đông Nam Á, hiệu quả hoạt động chung của đất nước cũng được cải thiện đáng kể ■

THU HUYỀN tóm lược và giới thiệu